

DOMSTOLENS DOM (sjätte avdelningen)
den 24 september 1998 *

I mål C-76/97,

angående en begäran enligt artikel 177 i EG-fördraget, från Bundesvergabeamt (Österrike), att domstolen skall meddela ett förhandsavgörande i det vid den nationella domstolen anhängiga målet mellan

Walter Tögel

och

Niederösterreichische Gebietskrankenkasse,

angående tolkningen av rådets direktiv 89/665/EEG av den 21 december 1989 om samordning av lagar och andra författningar för prövning av offentlig upphandling av varor och bygg- och anläggningsarbeten (EGT L 395, s. 33; svensk specialutgåva, område 6, volym 3, s. 48) och av rådets direktiv 92/50/EEG av den 18 juni 1992 om samordning av förfarandena vid offentlig upphandling av tjänster (EGT L 209, s. 1; svensk specialutgåva, område 6, volym 3, s. 139),

meddelar

* Rättegångsspråk: tyska.

DOMSTOLEN (sjätte avdelningen)

sammansatt av avdelningsordföranden H. Ragnemalm och domarna G. F. Mancini, P. J. G. Kapteyn (referent), J. L. Murray samt K. M. Ioannou,

generaladvokat: N. Fennelly,
justitiesekreterare: avdelningsdirektören H. A. Rühl,

med beaktande av de skriftliga yttranden som har inkommit från:

- Niederösterreichische Gebietskrankenkasse, genom advokaten Karl Preslmayr, Wien,
- Österrikes regering, genom Wolf Okressek, Ministerialrat, Bundeskanzleramt
— Verfassungsdienst, i egenskap av ombud,
- Europeiska gemenskapernas kommission, genom juridiske rådgivaren Hendrik van Lier och Claudia Schmidt, rättstjänsten, båda i egenskap av ombud,

med hänsyn till förhandlingsrapporten,

efter att muntliga yttranden har avgivits vid sammanträdet den 12 februari 1998 av: Walter Tögel, företrädd av biträdande juristen Claus Casati, Wien, Niederösterreichische Gebietskrankenkasse, företrädd av advokaten Dieter Hauck, Wien, Österrikes regering, företrädd av Michael Fruhmann, Bundeskanzleramt, i egenskap av ombud, Frankrikes regering, företrädd av Philippe Lalliot, secrétaire des affaires étrangères, utrikesministeriets rättsavdelning, i egenskap av ombud, och kommissionen, företrädd av Hendrik van Lier och Claudia Schmidt,

och efter att den 2 april 1998 ha hört generaladvokatens förslag till avgörande,

följande

Dom

- 1 Bundesvergabeamt har genom beslut av den 5 december 1996, som inkom till domstolens kansli den 20 februari 1997, i enlighet med artikel 177 i EG-fördraget ställt fyra frågor om tolkningen av rådets direktiv 89/665/EEG av den 21 december 1989 om samordning av lagar och andra författningar för prövning av offentlig upphandling av varor och bygg- och anläggningsarbeten (EGT L 395, s. 33; svensk specialutgåva, område 6, volym 3, s. 48) och av rådets direktiv 92/50/EEG av den 18 juni 1992 om samordning av förfarandena vid offentlig upphandling av tjänster (EGT L 209, s. 1; svensk specialutgåva, område 6, volym 3, s. 139).
- 2 Frågorna har uppkommit i en tvist mellan Walter Tögel och Niederösterreichische Gebietskrankenkasse (lagstadgat organ för social trygghet i delstaten Niederösterreich) angående vilket förfarande som skall tillämpas på offentlig upphandling av transporter av skadade och sjuka.

Tillämpliga bestämmelser

- 3 I artikel 1.1 i direktiv 89/665/EEG, i dess lydelse enligt artikel 41 i direktiv 92/50, föreskrivs följande:

”1. Medlemsstaterna skall vidta nödvändiga åtgärder för att garantera att en upphandlande myndighets beslut vid upphandlingsförfaranden, som omfattas av direktiv 71/305/EEG, 77/62/EEG och 92/50/EEG, kan prövas effektivt och, i

synnerhet, skyndsamt på de villkor som fastställs i följande artiklar, särskilt artikel 2.7, om det hävdas att sådana beslut har inneburit överträdelse av gemenskapsrätten för offentlig upphandling eller av nationella regler om införande av sådan.”

4 Artikel 1.2 och 1.3 i direktiv 89/665 har följande lydelse:

”2. Medlemsstaterna skall förhindra diskriminering mellan företag, vilka vid upphandling gör gällande skada till följd av den åtskillnad som görs i detta direktiv mellan nationella bestämmelser om införande av gemenskapsrätten och andra nationella bestämmelser.

3. Medlemsstaterna skall se till att ett prövningsförfarande med detaljerade regler enligt medlemsstaternas bestämmande införs och att det kan åberopas av var och en, som har eller har haft intresse av att få avtal om viss offentlig upphandling av varor eller bygg- och anläggningsarbeten, och som har skadats eller riskerat att skadas av en påstådd överträdelse. Det förutses, att en medlemsstat skall kunna kräva av den person som begär prövning, att han dessförinnan meddelat den avtalsslutande myndigheten att han hävdar förekomsten av diskriminering, och att han ämnar söka prövning.”

5 I artikel 2 i direktiv 89/665 anges följande:

”1. Medlemsstaterna skall se till att införda bestämmelser om prövning enligt artikel 1 innefattar behörighet att

a) så tidigt som möjligt vidta interimistiska åtgärder för att rätta påstådda överträdelser eller förhindra ytterligare skada för berörda intressen, inklusive åtgärder

för att uppskjuta eller garantera uppskjutandet av upphandlingsförfarandet liksom att förhindra verkställighet av den upphandlande myndighetens beslut,

b) antingen åsidosätta eller garantera åsidosättande av olagliga beslut, vilket innefattar undanröjandet av diskriminerande tekniska, ekonomiska eller finansiella specifikationer i anbuds- eller kontraktshandlingarna eller i varje annat dokument som har samband med upphandlingen,

c) ge ersättning åt en person, som skadats av överträdelse.

...

7. Medlemsstaterna skall se till att införa bestämmelser, som garanterar, att granskningsorganens beslut verkligen åtlyds.

8. För de fall prövningsorganen ej utgörs av rättsliga instanser gäller, att skriftliga beslutsmotiveringar alltid skall ges. Dessutom gäller för dessa fall, att det måste finnas en möjlighet att pröva påstådda olagliga åtgärder vidtagna av sådana organ i en rättslig instans eller en domstol som avses i fördragets artikel 177, oberoende av såväl upphandlingsmyndigheten som prövningsorganet.

Medlemmarna i ett sådant oberoende organ skall tillsättas och frånträda på samma villkor som gäller för rättsliga instanser, tillämpade av den myndighet som

utnämner och avsätter dem, samt bestämmer ämbetsperiodens längd. Åtminstone ordföranden i prövningsorganet skall ha domarkompetens. Det oberoende organet skall fatta sina beslut i ett förfarande, där båda parter hörs, och besluten skall vara lagligen bindande enligt regler bestämda av medlemsstaten.”

- 6 Vidare föreskrivs det i artikel 8 i direktiv 92/50 att kontrakt som avser tjänster som återfinns i förteckningen i bilaga 1 A skall upphandlas enligt bestämmelserna i avdelning III—VI, medan kontrakt som avser tjänster som återfinns i förteckningen i bilaga 1 B enligt artikel 9 skall upphandlas enligt artiklarna 14 och 16.

- 7 I artikel 10 i direktiv 92/50 föreskrivs följande:

”Kontrakt som avser tjänster som återfinns såväl i bilaga 1 A som i bilaga 1 B skall, om värdet av de tjänster som finns förtecknade i bilaga 1 A överstiger värdet av de tjänster som finns förtecknade i bilaga 1 B, upphandlas enligt bestämmelserna i avdelning III—VI. I motsatt fall skall kontrakten tilldelas enligt artiklarna 14 och 16.”

- 8 Bilaga 1 A (”Tjänster som omfattas av artikel 8”) till direktiv 92/50 har följande lydelse:

”Kategori	Beskrivning	CPC-referensnummer
1	...	...
2	Landtransport, även säkerhets-och kurirtransporter, med undantag av postbefordran	712 (utom 71235), 7512, 87304
3	...	...”

- 9 Bilaga 1 B ("Tjänster som omfattas av artikel 9") har följande lydelse:

"Kategori	Beskrivning	CPC-referensnummer
...	...	...
25	Hälsovård och socialtjänst	93
...	...	..."

- 10 Enligt sjunde övervägandet i direktiv 92/50 hänvisas i bilagorna 1 A och 1 B till Förenta nationernas CPC-nomenklatur (gemensam produktklassificering).
- 11 Artikel 1 i rådets förordning (EEG) nr 3696/93 av den 29 oktober 1993 om den statistiska indelningen av produkter efter näringsgren (CPA) inom Europeiska ekonomiska gemenskapen (EGT L 342, s. 1; svensk specialutgåva, område 13, volym 25, s. 108) har följande lydelse:

"1. Syftet med denna förordning är att fastställa en statistisk indelning av produkter efter näringsgren inom gemenskapen för att säkerställa jämförbarhet mellan nationella indelningar och gemenskapens indelningar och därmed även mellan nationell statistik och gemenskapens statistik.

2. ...

3. Denna förordning gäller endast tillämpningen av denna indelning för statistiska ändamål."

- 12 I punkt 1 i kommissionens rekommendation 96/527/EG av den 30 juli 1996 om användningen av den gemensamma upphandlingsordlistan (CPV) för beskrivning av innehållet i offentliga kontrakt (EGT L 222, s. 10) uppmanas de upphandlande enheter som berörs av de gemenskapsrättsliga direktiven om offentlig upphandling att använda termerna och koderna i den "gemensamma upphandlingsordlistan" (CPV), vilken offentliggjordes i tillägg 169 till *Europeiska gemenskapernas officiella tidning* av år 1996.
- 13 Direktiv 89/665 har införlivats med österrikisk rätt genom Bundesgesetz über die Vergabe von Aufträgen (förbunds lag om offentlig upphandling, *BGBI* 462/1993), som trädde i kraft den 1 januari 1994.
- 14 Enligt artikel 168 i akten av den 24 juni 1994 om villkoren för Konungariket Norges, Republiken Österrikes, Republiken Finlands och Konungariket Sveriges anslutning till de fördrag som ligger till grund för Europeiska unionen och om anpassning av fördragen (EGT C 241, s. 21) skulle direktiv 92/50 ha införlivats med österrikisk rätt före den 1 januari 1995. Det är ostridigt att direktivet har införlivats med nationell rätt först den 1 januari 1997, det vill säga efter den nationella domstolens beslut att begära förhandsavgörande.

Twisten vid den nationella domstolen

- 15 Enligt den nationella lagstiftningen är österrikiska organ för social trygghet skyldiga att ersätta försäkrade för transportkostnader som dessa personer eller deras familjemedlemmar ådragit sig vid behov av sjukvård. Denna ersättning omfattar kostnader för transporter inom landet, dels, vid inläggning på sjukhus, till närmaste sjukhus eller därifrån till den sjukes bostad, dels, för poliklinikkvård, till närmaste lämplige läkare som är ansluten till systemet för social trygghet eller till

närmaste lämpliga vårdinrättning som är ansluten till detta system. Ersättningen utgår enligt fastställda taxor.

- 16 Vad beträffar sjuktransporter i vid mening görs det åtskillnad mellan ambulans-transporter åtföljda av jourhavande läkare, transporter av skadade och sjuka åtföljda av sjukvårdare och vanliga ambulanstransporter utan sjukvård.
- 17 Förhållandet mellan organen för social trygghet och transportföretagen regleras i civilrättsliga avtal som skall tillförsäkra de försäkrade och deras familjemedlemmar, som är försäkrade i denna egenskap, tillfredsställande tillgång till de tjänster som föreskrivs i lag och avtal.
- 18 År 1984 slöt Niederösterreichische Gebietskrankenkasse ramavtal med österrikiska Röda korsets lokalavdelning för delstaten Niederösterreich och med österrikiska Sjukvårdarförbundet om utförande av sjuktransporter inom de tre ovannämnda transportsektorerna. Taxorna i dessa ramavtal ändras årligen. Enligt dessa avtal är de som utför sjuktransporter inte enbart skyldiga att utföra alla marktransporter, det vill säga transporter åtföljda av en jourhavande läkare, transporter av skadade och sjuka samt vanliga ambulanstransporter, utan de skall även samordna och utnyttja möjligheten att utföra dubbla eller mångfaldiga transporter.
- 19 Den 1 december 1992 beviljade Bezirkshauptmannschaft Wien Umgebung (administrativ myndighet för Wien med förorter) Walter Tögel tillstånd att idka näringsverksamhet i form av biluthyrning, begränsad till transporter av skadade och sjuka. Niederösterreichische Gebietskrankenkasse avlog flera gånger hans ansökan om att sluta ett avtal om direktfakturerings av kostnaderna för dessa transporter med motiveringen att behoven på ett tillfredsställande sätt tillgodosågs genom två befintliga avtal. Walter Tögel väckte därför den 22 augusti 1996 talan vid Bundes-

vergabeamt för att få fastställt att det omtvistade kontraktet avsåg en tjänst som omfattades av bilaga 1 A till direktiv 92/50 och att ett öppet upphandlingsförfarande därför skulle genomföras.

20 Mot denna bakgrund beslutade Bundesvergabeamt att vilandeförklara målet för att ställa EG-domstolen följande tolkningsfrågor:

- ”1) Har en enskild person, med stöd av artikel 1.1 och 1.2 samt artikel 2.1 eller andra bestämmelser i rådets direktiv 89/665/EEG om samordning av lagar och andra författningar för prövning av offentlig upphandling av varor och bygg- och anläggningsarbeten, rätt att fordra att ett sådant prövningsförfarande vid myndigheter eller domstolar som framgår av bestämmelserna i artikel 2.8 i direktiv 89/665/EEG genomförs, och är denna rätt så bestämd och konkret att en enskild person med framgång kan göra den gällande gentemot medlemsstaten för det fall att medlemsstaten inte skulle ha införlivat ifrågavarande direktiv?

- 2) Skall en nationell domstol med Bundesvergabeamts kompetens då den företar en prövning, genom att godta en enskild persons rätt att fordra att sådant prövningsförfarande som grundas på artikel 41 i direktiv 92/50/EEG jämförd med direktiv 89/665/EEG genomförs, bortse från föreskrifter i nationell rätt såsom 91 § andra och tredje stycket i Bundesvergabegesetz, enligt vilka Bundesvergabeamt endast har behörighet att företa en prövning för det fall att Bundesvergabegesetz och tillämpningsföreskrifter till denna lag har åsidosatts, på grund av att dessa bestämmelser hindrar en prövning i enlighet med Bundesvergabegesetz vid tilldelningen av kontrakt avseende tjänster, och genomföra ett prövningsförfarande i enlighet med del fyra i Bundesvergabegesetz?

- 3) a) Skall de i förutsättningarna nämnda prestationerna (med hänsyn tagen till artikel 10 i direktiv 92/50/EEG) betraktas som tjänster enligt bilaga 1 A till

direktiv 92/50/EEG, kategori 2 (landtransport), och skall kontrakt som avser sådana tjänster således upphandlas i enlighet med bestämmelserna i avdelning III och IV i direktivet, eller skall de betraktas som tjänster enligt bilaga 1 B till direktiv 92/50/EEG (hälsovård), och skall kontrakt som avser sådana tjänster således upphandlas i enlighet med artiklarna 13 och 14, eller faller de nämnda prestationerna över huvud taget inte inom tillämpningsområdet för direktiv 92/50/EEG?

- 3) b) Uppfyller bestämmelserna i artikel 1—7 i direktiv 92/50/EEG de i domen av den 14 december 1974 i mål 41/74, van Duyn, punkt 12, angivna förutsättningarna för direkt tillämpning av ett gemenskapsrättsligt direktiv, så att tjänster enligt bilaga 1 B till direktivet skall upphandlas inom ramen för det där nämnda förfarandet, eller är de bestämmelser i direktivet som är relevanta för de i bilaga 1 A nämnda tjänsterna ägnade att uppfylla de i den ovan nämnda domen angivna förutsättningarna?
- 4) Är staten till följd av artikel 5 eller andra bestämmelser i EG-fördraget eller direktiv 92/50/EEG skyldig att ingripa i bestående rättsförhållanden som gäller på obestämd tid eller flera år och som inte har kommit till stånd i enlighet med det nämnda direktivet?"

Den första och den andra frågan

- 21 Med den första och den andra frågan, som skall behandlas tillsammans, önskar den nationella domstolen i huvudsak få klarhet i huruvida artikel 1.1 och 1.2, 2.1 eller andra bestämmelser i direktiv 89/665 skall tolkas så att, för det fall direktiv 92/50 inte har införlivats vid utgången av den föreskrivna fristen för detta, de prövningsorgan i medlemsstaterna som är behöriga vid offentlig upphandling av varor och

bygg- och anläggningsarbeten, vilka har inrättats med stöd av artikel 2.8 i direktiv 89/665, även skall ha behörighet att pröva talan i fall som rör offentlig upphandling av tjänster.

- 22 Det skall härvid till att börja med erinras om att domstolen i dom av den 17 september 1997 i mål C-54/96, Dorsch Consult (REG 1997, s. I-4961, punkt 40), konstaterade att det är i medlemsstaternas rättsordningar som den domstol skall anges som är behörig att avgöra tvister som gäller enskildas rättigheter som följer av gemenskapsrätten, med förbehåll för att medlemsstaterna bär ansvaret för att i varje enskilt fall tillförsäkra ett effektivt skydd av dessa rättigheter. Med undantag av detta är det inte domstolen som skall ingripa i lösningen av behörighetsproblem som — inom den nationella domstolsorganisationen — kan följa på grund av hur vissa rättsliga situationer som grundas på gemenskapsrätten betecknas.
- 23 Domstolen konstaterade därefter i punkt 41 i samma dom att, samtidigt som artikel 41 i direktiv 92/50 innebär att medlemsstaterna är skyldiga att vidta nödvändiga åtgärder för att garantera effektiva rättsmedel i fråga om offentlig upphandling av tjänster, där inte anges vare sig vilka nationella organ som skall vara behöriga eller att det skall vara fråga om samma organ som medlemsstaterna har utpekat i fråga om offentlig upphandling av varor och bygg- och anläggningsarbeten.
- 24 Det är dock ostridigt att direktiv 92/50 inte hade införlivats med österrikisk rätt när Walter Tögel den 22 augusti 1996 väckte talan vid Bundesvergabeamt. Den lag genom vilket detta införlivande skedde trädde nämligen inte i kraft förrän den 1 januari 1997.
- 25 Med avseende på sådana fall påpekade domstolen i punkt 43 i domen i det ovan nämnda målet Dorsch Consult att medlemsstaternas skyldighet enligt ett direktiv att uppnå det resultat som föreskrivs i direktivet samt deras skyldighet enligt artikel 5 i EG-fördraget att vidta alla allmänna eller särskilda åtgärder som är ägnade att säkerställa att denna skyldighet verkställs åvilat samtliga myndigheter i medlemsstaterna, inklusive rättskipande myndigheter inom ramen för deras behörighet.

Av detta drog domstolen slutsatsen att den nationella domstol som skall göra en tolkning, vid tillämpningen av nationell rätt, oberoende av om det rör sig om bestämmelser från tiden före eller efter direktivet, är skyldig att, i så stor utsträckning som möjligt, göra denna tolkning mot bakgrund av innehållet i och ändamålet med direktivet för att uppnå det resultat som eftersträvas med det och för att således följa artikel 189 tredje stycket i EG-fördraget (se dom av den 13 november 1990 i mål C-106/89, *Marleasing*, REG 1990, s. I-4135, punkt 8, svensk specialutgåva, volym 10, dom av den 16 december 1993 i mål C-334/92, *Wagner Miret*, REG 1993, s. I-6911, punkt 20, svensk specialutgåva, volym 14, och dom av den 14 juli 1994 i mål C-91/92, *Faccini Dori*, REG 1994, s. I-3325, punkt 26, svensk specialutgåva, volym 16).

- 26 Dessutom konstaterade domstolen i punkt 44 att frågan om att utse ett behörigt organ för att pröva talan i fråga om offentlig upphandling av tjänster är relevant även när direktiv 92/50 inte har införlivats. För det fall att en medlemsstat har underlåtit att vidta nödvändiga åtgärder för verkställighet eller har vidtagit åtgärder som inte överensstämmer med ett direktiv, har domstolen nämligen under vissa förutsättningar tillerkänt enskilda rätt att åberopa ett direktiv gentemot den medlemsstat som har gjort sig skyldig till fördragsbrottet. Även om denna minimigaranti inte kan rättfärdiga att en medlemsstat underlåter att i rätt tid vidta lämpliga åtgärder avseende varje direktiv (se bland annat dom av den 2 maj 1996 i mål C-253/95, *kommissionen mot Tyskland*, REG 1996, s. I-2423, punkt 13), kan den dock ge de enskilda befogenhet att gentemot en medlemsstat åberopa de materiella bestämmelserna i direktiv 92/50.
- 27 Slutligen påpekade domstolen i punkt 45 i domen i det ovannämnda målet *Dorsch Consult* att, om nationella bestämmelser inte kan tolkas på ett sätt som överensstämmer med direktiv 92/50, de berörda i enlighet med lämpliga förfaranden enligt nationell rätt kan begära ersättning för de skador som har orsakats av att direktivet inte har införlivats inom den föreskrivna fristen (se bland annat dom av den 8 oktober 1996 i de förenade målen C-178/94, C-179/94, C-188/94, C-189/94 och C-190/94, *Dillenkofer m. fl.*, REG 1996, s. I-4845).
- 28 Svaret på den första och den andra frågan blir således att varken artikel 1.1, 1.2, 2.1 eller de andra bestämmelserna i direktiv 89/665 kan tolkas så att, för det fall direktiv 92/50 inte har införlivats vid utgången av den föreskrivna fristen för detta, de prövningsorgan i medlemsstaterna som är behöriga vid offentlig upphandling av

varor och bygg- och anläggningsarbeten, vilka har inrättats med stöd av artikel 2.8 i direktiv 89/665, även skall ha behörighet att pröva talan i fall angående offentlig upphandling av tjänster. Kraven på en tolkning av nationell rätt som överensstämmer med direktiv 92/50 och på ett effektivt skydd av enskildas rättigheter medför dock att den nationella domstolen måste kontrollera om de relevanta nationella rättsreglerna gör det möjligt att ge enskilda rätt till en prövning av offentlig upphandling av tjänster. Under sådana omständigheter som de i målet vid den nationella domstolen är den nationella domstolen framför allt skyldig att kontrollera om denna rätt till prövning kan utnyttjas vid samma organ som vid offentlig upphandling av varor och bygg- och anläggningsarbeten.

Den tredje frågan

Den första delfrågan

- 29 Med den första delfrågan önskar den nationella domstolen få klarhet i huruvida transporter av skadade och sjuka i närvaro av en sjukvårdare, såsom i målet vid den nationella domstolen, omfattas av bilaga 1 A eller bilaga 1 B till direktiv 92/50, till vilka det hänvisas i artikel 10 i samma direktiv.

- 30 Vad beträffar beskrivningen av tjänster som avses med kontrakt som faller under direktiv 92/50, hänvisas det i artiklarna 8 och 9 i detta direktiv till bilaga 1 A respektive 1 B. Både i bilaga 1 A och i bilaga 1 B till direktiv 92/50 hänvisas det i detta avseende till CPC-nomenklaturen.

- 31 Enligt artikel 10 i direktiv 92/50 skall kontrakt som avser tjänster som återfinns såväl i bilaga 1 A som i bilaga 1 B upphandlas enligt bestämmelserna i avdelning III—VI, om värdet av de tjänster som finns förtecknade i bilaga 1 A överstiger värdet av de tjänster som finns förtecknade i bilaga 1 B. I motsatt fall skall kontrakten tilldelas enligt artiklarna 14 och 16.
- 32 Enligt Niederösterreichische Gebietskrankenkasse är de ifrågavarande tjänsterna sådana som återfinns i bilaga 1 B, kategori 25 (Hälsovård och socialtjänst). Den har härvid bland annat åberopat CPV, uppdelning 85, där "ambulanstjänster" nämns bland Hälsovård och socialtjänst.
- 33 Den österrikiska regeringen menar att varken CPC-, CPA- eller CPV-nomenklaturen gör det möjligt att klassificera tjänsterna i någon av de kategorier som anges i bilaga 1 A eller i bilaga 1 B.
- 34 Kommissionen anser däremot att det följer av CPC-, CPV- och CPA-nomenklaturen att de ifrågavarande tjänsterna skall klassificeras som tjänster som återfinns såväl i bilaga 1 A, kategori 2 (Landtransport), som i bilaga 1 B, kategori 25 (Hälsovård och socialtjänst).
- 35 Det skall härvid uppmärksammas att enligt artikel 1.3 i förordning nr 3696/93 skall klassificeringen i CPA användas för statistiska ändamål och att enligt punkt 1 i rekommendation 96/527 avser CPV endast avfattningen av tillkännagivanden och andra meddelanden som offentliggörs inom området för offentlig upphandling.

- 36 Detta betyder att CPA eller CPV inte kan användas vid tolkningen av beskrivningen av tjänster i kategori 2 i bilaga 1 A och i kategori 25 i bilaga 1 B.
- 37 I enlighet med vad generaladvokaten har påpekat i punkt 32 i sitt förslag till avgörande framgår det däremot av sjunde övervägandet i direktiv 92/50 att hänvisningarna i bilagorna 1 A och 1 B till CPC-nomenklaturen är bindande.
- 38 Vidare skall det uppmärksammas att, såsom generaladvokaten mer utförligt har redogjort för i punkt 36—48 i sitt förslag till avgörande, den ståndpunkt som den franska regeringen förordade vid förhandlingen, och som går ut på att varje tjänst i sin helhet förs antingen till bilaga 1 A eller till bilaga 1 B beroende på om det finns tillgång till sjukvård, inte återspeglar den klara distinktion mellan transporter och sjukvård i ambulanser som framgår av bilagorna.
- 39 Följaktligen kan det konstateras att det, av CPC-referensnumret 93, vilket anges i kategori 25 (Hälsovård och socialtjänst) i bilaga 1 B, klart framgår att denna kategori enbart avser hälso- och sjukvårdsaspekterna i ett sådant offentligt kontrakt som det som är i fråga i målet vid den nationella domstolen, och därmed inte de transportaspekter som omfattas av kategori 2 (Landtransport), som har CPC-referensnumret 712.
- 40 Svaret på den första delfrågan blir således att transporter av skadade och sjuka i närvaro av en sjukvårdare omfattas av såväl bilaga 1 A, kategori 2, som bilaga 1 B, kategori 25, till direktiv 92/50, vilket innebär att ett kontrakt som avser sådana tjänster faller under artikel 10 i direktiv 92/50.

Den andra delfrågan

- 41 Med den andra delfrågan önskar den nationella domstolen i huvudsak få klarhet i huruvida enskilda kan åberopa bestämmelserna i avdelning I—VI i direktiv 92/50 vid nationella domstolar.
- 42 Det skall härvid påpekas att enligt fast rättspraxis (dom av den 20 september 1988 i mål 31/87, Beentjes, REG 1988, s. 4635, punkt 40) har enskilda, när bestämmelserna i ett direktiv med hänsyn till sitt innehåll förefaller vara ovillkorliga och tillräckligt precisa, rätt att åberopa dessa gentemot staten, om denna inte har införlivat direktivet med nationell rätt inom föreskriven tid eller har införlivat det på ett felaktigt sätt.
- 43 Det skall därför undersökas om de ifrågavarande bestämmelserna i direktiv 92/50 med hänsyn till sitt innehåll förefaller vara ovillkorliga och tillräckligt precisa för att kunna åberopas av en enskild gentemot staten.
- 44 Det skall härvid till att börja med uppmärksammas att bestämmelserna i avdelning I, som avser direktivets materiella tillämpningsområde och den personkrets som direktivet är tillämpligt på, och i avdelning II, som behandlar vilka förfaranden som är tillämpliga på kontrakt som avser tjänster i bilagorna 1 A och 1 B, är ovillkorliga och tillräckligt precisa för att kunna åberopas vid nationell domstol.
- 45 Enligt artikel 8—10, som ingår i avdelning II, har de upphandlande myndigheterna en ovillkorlig och precis skyldighet att tilldela offentliga kontrakt på tjänster enligt nationella förfaranden som, vad avser tjänster som helt och hållet eller huvudsakligen omfattas av bilaga 1 A, överensstämmer med bestämmelserna i avdelning

III—VI eller, vad avser tjänster som helt och hållet eller huvudsakligen omfattas av bilaga 1 B, överensstämmer med bestämmelserna i artiklarna 14 och 16. Medan artikel 14 ingår i avdelning IV, återfinns artikel 16 i avdelning V.

- 46 I enlighet med vad generaladvokaten har angivit i punkt 57 i sitt förslag till avgörande är de detaljerade bestämmelserna i avdelning III—VI i direktivet, som rör valet av upphandlingsförfarande, reglerna för formgivningstävlingar, gemensamma bestämmelser på det tekniska området och för publicering samt regler för deltagande, urval och tilldelning, med förbehåll för undantag och skiftningar som framgår av bestämmelsernas lydelse, ovillkorliga och tillräckligt klara och precisa för att de som tillhandahåller tjänsterna skall kunna åberopa dem vid nationella domstolar.

- 47 Svaret på den andra delfrågan blir således att enskilda kan åberopa bestämmelserna i avdelning I och II i direktiv 92/50 direkt vid nationella domstolar. De kan även åberopa bestämmelserna i avdelning III—VI vid nationell domstol, om det efter en enskild prövning av bestämmelsernas ordalydelse framgår att dessa är ovillkorliga och tillräckligt klara och precisa.

Den fjärde frågan

- 48 Med den fjärde frågan önskar den nationella domstolen få klarhet i huruvida en stat, till följd av artikel 5 eller andra bestämmelser i EG-fördraget eller direktiv 92/50, är skyldig att ingripa i bestående rättsförhållanden som gäller på obestämd tid eller under flera år och som inte har kommit till stånd i enlighet med det nämnda direktivet.

- 49 Eftersom direktivet ännu inte hade införlivats med österrikisk rätt när beslutet att begära förhandsavgörande fattades, kan frågan i detta fall inte avse den österrikiske lagstiftarens skyldighet att ingripa inom detta område.
- 50 Den fjärde frågan skall därför förstås så, att avsikten med den är att bringa klarhet i huruvida gemenskapsrätten medför en skyldighet för en upphandlande myndighet i en medlemsstat att på begäran av en enskild ingripa i bestående rättsförhållanden som gäller på obestämd tid eller flera år och som inte har kommit till stånd i enlighet med direktiv 92/50.
- 51 Det skall härvid erinras om att enligt fast rättspraxis kan berörda personer vid nationell domstol åberopa ovillkorliga och tillräckligt precisa bestämmelser i ett direktiv gentemot varje offentlig myndighet som är skyldig att tillämpa nationella lagar eller andra författningar som inte överensstämmer med detta direktiv, och detta gäller även om direktivet ännu inte har införlivats med den berörda statens nationella rättsordning.
- 52 Detta betyder att en enskild vid nationell domstol kan åberopa bestämmelserna i direktiv 92/50, om dessa är ovillkorliga och tillräckligt precisa, när en upphandlande myndighet i en medlemsstat har åsidosatt dessa bestämmelser vid tilldelning av ett offentligt kontrakt på tjänster, dock under förutsättning att denna tilldelning har genomförts efter utgången av den föreskrivna fristen för att införliva detta direktiv.
- 53 Det framgår emellertid av handlingarna i målet att de ramavtal som är i fråga i målet vid den nationella domstolen slöts år 1984, det vill säga till och med innan direktiv 92/50 antogs.

- 54 Svaret på den fjärde frågan blir således att gemenskapsrätten inte medför någon skyldighet för en upphandlande myndighet i en medlemsstat att på begäran av en enskild ingripa i bestående rättsförhållanden som gäller på obestämd tid eller under flera år, när dessa förhållanden har kommit till stånd före utgången av fristen för att införliva direktiv 92/50.

Rättegångskostnader

- 55 De kostnader som har förorsakats den österrikiska och den franska regeringen samt kommissionen, vilka har inkommit med yttranden till domstolen, är inte ersättningsgilla. Eftersom förfarandet i förhållande till parterna i målet vid den nationella domstolen utgör ett led i beredningen av samma mål, ankommer det på den nationella domstolen att besluta om rättegångskostnaderna.

På dessa grunder beslutar

DOMSTOLEN (sjätte avdelningen)

— angående de frågor som genom beslut av den 5 december 1996 har ställts av Bundesvergabeamt — följande dom:

- 1) Varken artikel 1.1, 1.2, 2.1 eller de andra bestämmelserna i rådets direktiv 89/665/EEG av den 21 december 1989 om samordning av lagar och andra författningar för prövning av offentlig upphandling av varor och bygg- och anläggningsarbeten kan tolkas så att, för det fall rådets direktiv 92/50/EEG av den 18 juni 1992 om samordning av förfarandena vid offentlig upphandling av tjänster inte har införlivats vid utgången av den föreskrivna fristen

för detta, de prövningsorgan i medlemsstaterna som är behöriga vid offentlig upphandling av varor och bygg- och anläggningsarbeten, vilka har inrättats med stöd av artikel 2.8 i direktiv 89/665, även skall ha behörighet att pröva talan i fall angående offentlig upphandling av tjänster. Kraven på en tolkning av nationell rätt som överensstämmer med direktiv 92/50 och på ett effektivt skydd av enskildas rättigheter medför dock att den nationella domstolen måste kontrollera om de relevanta nationella rättsreglerna gör det möjligt att ge enskilda rätt till en prövning av offentlig upphandling av tjänster. Under sådana omständigheter som de i målet vid den nationella domstolen är den nationella domstolen framför allt skyldig att kontrollera om denna rätt till prövning kan utnyttjas vid samma organ som vid offentlig upphandling av varor och bygg- och anläggningsarbeten.

- 2) Transporter av skadade och sjuka i närvaro av en sjukvårdare omfattas av såväl bilaga 1 A, kategori 2, som bilaga 1 B, kategori 25, till direktiv 92/50, vilket innebär att ett kontrakt som avser sådana tjänster faller under artikel 10 i nämnda direktiv.
- 3) Enskilda kan åberopa bestämmelserna i avdelning I och II i direktiv 92/50 direkt vid nationella domstolar. De kan även åberopa bestämmelserna i avdelning III—VI vid nationell domstol, om det efter en enskild prövning av bestämmelsernas ordalydelse framgår att dessa är ovillkorliga och tillräckligt klara och precisa.
- 4) Gemenskapsrätten medför inte någon skyldighet för en upphandlande myndighet i en medlemsstat att på begäran av en enskild ingripa i bestående rätts-

TÖGEL

förhållanden som gäller på obestämd tid eller under flera år, när dessa förhållanden har kommit till stånd före utgången av fristen för att införliva direktiv 92/50.

Ragnemalm

Mancini

Kapteyn

Murray

Ioannou

Avkunnad vid offentligt sammanträde i Luxemburg den 24 september 1998.

R. Grass

H. Ragnemalm

Justitiesekreterare

Ordförande på sjätte avdelningen